

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain 2 luvun ja markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan kuluttajansuojalakia muutettavaksi siten, että kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamista koskevassa asiassa myös lääninhallitukset voisivat määrätä markkinointikiellon. Lääninhallitusten kiello-oikeus rajattaisiin tapauksiin, joissa hinnan ilmoittamista koskevien säännösten vastaisuus on ilmeistä ja säännösten soveltamiskäytäntö tämänkaltaisesa asiassa on vakiintunut. Lääninhallitus voisi asettaa antamansa kiellon tehosteeksi uhkasakon. Kieltopäätökseen tyytymätön elinkeinonharjoittaja voisi saattaa lääninhallituksen kiel-

topäätöksen markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi. Myös uhkasakon maksettavaksi tuomitsemisesta päättäisi markkinatuomioistuin. Kuluttajansuojalakiin tehtäviksi ehdotetut muutokset edellyttävät, että markkinatuomioistuimesta annettuun lakiin tehdään eräitä muutoksia.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samanaikaisesti mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu, kuitenkin aikaisintaan 1 päivänä maaliskuuta 1995.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ .	1	1. Lakiehdotusten perustelut	7
YLEISPERUSTELUT	3	1.1. Kuluttajansuojalaki	7
1. Nykytila	3	1.2. Markkinatuomioistuimesta annettu laki .	7
1.1. Yleistä	3	2. Voimaantulo	8
1.2. Kielto-oikeus	3	LAKIEHDOTUKSET	8
1.3. Rikosilmoituksen teko-oikeus	4	1. Laki kuluttajansuojalain 2 luvun muuttamisesta	8
1.4. Uhkasakolla tehostettu kielto	4	2. Laki markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta	9
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset ...	5	LIITE	10
3. Esityksen vaikutukset	6	Rinnakkaisteksti: Laki markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta	10
4. Asian valmistelu	6		
5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	6		
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	7		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Yleistä

Kuluttajansuojalain (38/78) mukaan markkinoinnin lainmukaisuutta kuluttajansuojan kannalta valvoo kuluttaja-asiamies. Kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamista markkinoinnissa valvovat kuitenkin kuluttajansuojalain 2 luvun 10 §:n 2 momentin (8/89) mukaan kuluttaja-asiamiehen ohella myös kuluttajavirasto ja sen alaisina piirihallintoviranomaisina lääninhallitukset.

Kulutushyödykkeiden hinnan ilmoittamista koskevia määräyksiä sisältyy kuluttajansuojalain 2 luvun 6 §:n nojalla säädettyyn asetukseen kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa (9/89), jäljempänä hintamerkintäasetus. Hintamerkintäasetus koskee muiden kuluttajansuojalaissa tarkoitettujen kulutushyödykkeiden kuin asuntojen hintojen ilmoittamista markkinoinnissa. Asuntojen markkinoinnissa annettavista tiedoista säädetään samannimisessä asetuksessa (847/83), jäljempänä asuntotietoasetus. Asuntotietoasetuksen muutoksella (521/89) on 1 päivästä syyskuuta 1989 edellytetty myös myytäviksi tarjottavien asuntojen hintojen ilmoittamista markkinoinnissa.

Kuluttajavirasto on antanut hintamerkintäasetuksen 6 §:n 2 momentin nojalla päätöksen kulutustavaran yksikköhinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa (480/93). Päätöksessä määrätään elinkeinonharjoittajan velvollisuudesta ilmoittaa valmiiksi pakattujen kulutustavaroiden ja pakkaamattoman ruokaleivän yksikköhinnat markkinoinnissa.

Kuluttaja-asiamiehellä on ensisijainen asema kulutushyödykkeiden hinnan ilmoittamista koskevien määräysten valvonnassa. Muilla valvontaviranomaisilla on kuitenkin itsenäinen toimivalta. Vaikka kuluttajavirasto ja lääninhallitukset saivatkin valvontavaltuudet hintamerkintäasetuksen säätämisen yhteydessä, niiden valtuudet ulottuvat myös sellaisiin kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamista markkinoinnissa koskeviin tapauksiin, joihin ei voida suoraan soveltaa hintamerkintäasetusta, mutta kylläkin kuluttajansuojalain 2 luvun yleisempiä säännöksiä.

Lääninhallitukset tekivät vuonna 1993 yhteensä noin 9 400 hintamerkintätarkastusta (vuonna 1992 noin 11 000). Suullisia huomau-

tuksia ne antoivat elinkeinonharjoittajille vuonna 1993 noin 2 400 (vuonna 1992 noin 3 500) ja kirjallisia kehotuksia runsaat 400 (vuonna 1992 noin 600). Lääninhallitukset eivät tehneet hintamerkinnöistä vuonna 1993 viralliselle syyttäjälle yhtään rikosilmoitusta; vuonna 1992 näitä rikosilmoituksia tehtiin kolme. Kuluttaja-asiamies on antanut vuosittain 15—20 uhkasakolla tehostettua kieltoa, joista 8—10 on koskenut hinta-asioita.

Käytännössä hintamerkinnän puuttuminen on yleensä niin selvä, että elinkeinonharjoittaja on valmis korjaamaan asian lääninhallituksen huomautuksen tai kehotuksen taikka kuluttaja-asiamiehen kannanoton perusteella. Mikäli asian sovintoratkaisuun ei kuitenkaan ole edellytyksiä, valvontaviranomaisten käytettävissä on keinoja, joilla elinkeinonharjoittaja voidaan taivuttaa noudattamaan hinnan ilmoittamista koskevia säännöksiä (jäljempänä hintamerkintäsäännökset). Näitä ovat kielto, yleensä uhkasakolla tehostettuna, tai asian saattaminen kuluttajansuojarikkomuksena yleiseen tuomioistuimeen.

1.2. Kielto-oikeus

Markkinoinnin kieltämisestä on säännöksiä kuluttajansuojalain 2 luvun 7 §:ssä. Elinkeinonharjoittajaa voidaan, jos se on kuluttajansuojan kannalta tarpeellista, kieltää jatkamasta kuluttajansuojalain 2 luvun säännösten tai niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaista markkinointia. Kieltoa on tehostettava uhkasakolla, jollei se erityisestä syystä ole tarpeetonta. Kielto voidaan erityisestä syystä kohdistaa myös elinkeinonharjoittajan palveluksessa olevaan henkilöön tai muuhun, joka toimii hänen lukuunsa. Kielto on keskeinen viranomaisten pakkokeino pyrittäessä lainvastaisen markkinoinnin estämiseen.

Oikeus kieltää lainvastainen markkinointi kuuluu kuluttajansuojalain 2 luvun 8 §:n 1 momentin nojalla markkinatuomioistuimelle. Markkinatuomioistuin voi myös antaa kiellon väliaikaisena, jolloin kielto on voimassa, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu.

Kuluttajansuojalain tai kuluttaja-asiamiehestä annetun lain (40/78) nojalla käsiteltävät asiat tulevat markkinatuomioistuimessa vireille kuluttaja-asiamiehen kirjallisella hakemuksella.

Hakemukseen pyydetään elinkeinonharjoittajalta kirjallinen vastine.

Valmistelu markkinatuomioistuimessa voi olla kirjallista tai suullista. Kaikissa käsiteltävissä asioissa pidetään suullinen istunto eli pääkäsitely. Istuntoon kutsutaan asiaan osallinen viranomainen, joka tässä tapauksessa on kuluttaja-asiamies, ja muut asianosaiset. Asioiden käsittelyssä noudatetaan soveltuvin osin riita-asioiden käsittelystä voimassa olevia säännöksiä.

Markkinatuomioistuin käsittelee sille kuuluvat asiat yleensä ensimmäisenä ja ainoana oikeusasteena. Sen ratkaisuun ei voi hakea muutosta varsinaisin muutoksenhakukeinoin. Kuitenkin uhkasakon tuomitsemista koskevaan päätökseen saa uhkasakon määrän osalta hakea muutosta valittamalla korkeimpaan oikeuteen.

Tarkoituksena ei kuitenkaan ole, että kaikki kieltoasiat viedään markkinatuomioistuimen käsittelyyn. Markkinatuomioistuimen ensisijaisena tehtävänä on kuluttajansuojalain soveltamistapauksissa ennakkopäätösten antaminen. Kuluttaja-asiamiehellä onkin mahdollisuus kuluttajansuojalain 2 luvun 8 §:n 2 momentin nojalla määrätä kielto asiassa, joka ei ole lain soveltamisen kannalta tai muutoin merkitykseltään huomattava. Kuluttaja-asiamiehen antama kielto ei kuitenkaan tule voimaan, jos kyseinen elinkeinonharjoittaja ilmoittaa vastustavansa kiellon määräämistä. Tällöin kuluttaja-asiamies yleensä saattaa asian markkinatuomioistuimen ratkaistavaksi.

Jos markkinointitoimen käyttäminen on tarpeen estää kiireellisesti, kuluttaja-asiamies voi antaa väliaikaisen kiellon. Väliaikaista kieltoa koskeva määräys kuluttaja-asiamiehen on saatettava markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi kolmen päivän kuluessa tai muuten kielto raukeaa.

Ennen kuin kuluttaja-asiamies kieltää markkinointitoimen, antaa väliaikaisen kiellon tai saattaa asian tuomioistuimen käsiteltäväksi, hänen on varattava elinkeinonharjoittajalle tilaisuus tulla kuulluksi, jollei asian kiireellisyydestä tai erityisestä syystä muuta johdu.

1.3. Rikosilmoituksen teko-oikeus

Kuluttajansuojarikkomuksesta on säännös kuluttajansuojalain 10 luvun (16/94) 1 §:ssä. Säännöksen mukaan se, joka tahallaan tai

törkeästi huolimattomuudesta rikkoo kuluttajansuojalain 2 luvun 2—5 §:n säännöksiä tai 2 luvun 6 §:n nojalla annettuja säännöksiä, on tuomittava kuluttajansuojarikkomuksesta sakkoon. Kuka tahansa voi nykyisten säännösten mukaan tehdä rikosilmoituksen asiassa. Hintamerkintöjä koskevia rikosilmoituksia ovat käytännössä tehneet toistaiseksi vain lääninhallitukset. Kysymys on tällöin ollut selkeästi puutteellisista tai kokonaan puuttuvista hintamerkinnöistä.

Syytteen kuluttajansuojarikkomuksesta käsittelee yleinen alioikeus. Virallisen syyttäjän on ennen syytteen nostamista varattava kuluttaja-asiamiehelle tilaisuus antaa lausuntonsa asiasta, ja tuomioistuimen on asiaa käsitellessään varattava vielä kuluttaja-asiamiehelle tilaisuus tulla kuulluksi. Jos kysymyksessä on kuitenkin sellainen syyte kuluttajansuojarikkomuksesta, joka koskee yksinomaan kuluttajansuojalain 2 luvun 6 §:n nojalla annetun asetuksen, kuten hintamerkintäasetuksen tai asuntotietoaasetuksen rikkomista tai tällaisen asetuksen nojalla annetun määräyksen, kuten kuluttajaviraston yksikköhintapäätöksen rikkomista, kuluttaja-asiamiehen lausuntoa tai kuulemista ei tarvita.

Rangaistusta kuluttajansuojarikkomuksesta ei voida tuomita muulle kuin luonnolliselle henkilölle. Rangaistukset ovat käytännössä vaihdelleet viidestä kolmeenkymmeneen päiväsakkoon eli noin 400 markasta 2 100 markkaan.

1.4. Uhkasakolla tehostettu kielto

Uhkasakolla tehostettu kielto on seuraamus, jota voidaan käyttää kuluttajansuojalain markkinointia ja sopimusehtojen sääntelyä koskevien säännösten valvonnassa. Kiellon tarkoituksena on ehkäistä epäasianmukaisen menettelyn uusiutuminen. Uhkasakko voidaan tuomita maksettavaksi, jos kieltoa rikotaan. Kysymyksen uhkasakon tuomitsemisesta maksettavaksi ratkaisee aina markkinatuomioistuin. Toisin kuin rangaistusseuraamus, uhkasakolla tehostettu kielto voidaan kohdistaa myös oikeushenkilöön. Sitä, joka rikkoo uhkasakolla tehostettua kieltoa, ei kuitenkaan voida tuomita rangaistukseen samasta teosta.

Uhkasakko on mitoitettava yksittäistapauksessa laiminlyönnin törkeys, elinkeinonharjoittajan liikevaihto ja muut seikat huomioon ottaen siten, että uhka tehokkaasti ehkäisee

kiellon rikkomista. Mikäli elinkeinonharjoittaja jossakin tapauksessa katsoisi itselleen edulliseksi uhkasakon tuomitsemisesta huolimatta toistaa kielletyn markkinointitoimen, voidaan uhkasakon määrää korottaa asettamalla uusi, aikaisempaa suurempi uhkasakko.

Pelkkä päiväsakkoina määrättävän rikosoikeudellisen sakkorangaistuksen uhka saattaa olla tehoton esimerkiksi sellaisissa tapauksissa, joissa kysymys on suurista taloudellisista eduista. Uhkasakko, joka voidaan rikosoikeudellista rangaistusta tarkemmin mitoittaa yksilöllisesti teon tai laiminlyönnin törkeyden ja muiden olosuhteiden mukaan, toimii tällöin tehokkaampana pelotteena. Rangaistusuhka ja mahdollisuus antaa uhkasakolla tehostettu kieltö siis täydentävät toisiaan lain seuraamusjärjestelmässä.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Lääninhallitusten kokemusten mukaan sakkorangaistuksen uhka ei ole osoittautunut tehokkaaksi keinoksi hinnan ilmoittamista koskevien säännösten valvonnassa. Kuten edellä on käynyt ilmi, virallisen syyttäjän käsiteltäviksi menevien tapausten lukumäärä on ollut varsin vähäinen. Tuomitut sakkorangaistukset ovat lisäksi käytännössä olleet niin pieniä, että niillä on monesti katsottava olleen pikemminkin lain kunnioitusta vähentävä kuin lisäävä vaikutus. Eräissä tapauksissa virallinen syyttäjä ei ole edes katsonut aiheelliseksi nostaa syytettä ilmoitetusta selvästäkin hintamerkintäsäännösten rikkomisesta.

Markkinaoikeudellinen kieltö uhkasakkoineen onkin käytännössä osoittautunut rikosilmoitusta ja sakkorangaistusta tuloksellisemmaksi keinoksi kuluttajansuojalainsäädännön piiriin kuuluvien säännösten noudattamisen valvonnassa.

Edellä esitettyyn viitaten lääninhallitusten toimintavaltuuksia ehdotetaan laajennettaviksi siten, että myös lääninhallitukset voisivat antaa kieltoja hintamerkintäsäännösten rikkomistapauksissa. Tämä mahdollistaisi entistä tehokkaamman hintamerkintäsäännösten valvonnan koko maassa. Jos lääninhallitukset voisivat yksittäisissä selvissä säännösten rikkomistapauksissa itse asettaa riittävän tuntevan seuraamusuhan, sillä olisi paitsi suurempi välitön

vaikutus kyseiseen elinkeinonharjoittajaan, myös parempi yleisestä vaikutus.

Ehdotuksella ei olisi tarkoitus rajoittaa kuluttaja-asiamiehen oikeutta puuttua markkinointiin, jossa hinnan ilmoittamista koskevia säännöksiä ei ole noudatettu, vaan ainoastaan tehostaa hintamerkintäsäännösten noudattamisen valvontaa käytännössä. Säännösten selvän rikkomisen ohella on paljon myös tulkintaa vaativia tapauksia, joiden ratkaisemiseen tarvitaan edelleen kuluttaja-asiamiehen markkinointiasioiden erityisasiantuntemusta. Lisäksi rikosilmoitusmahdollisuus jäisi edelleen kaikkien, myös lääninhallitusten käytettäväksi.

Lääninhallituksen tekemään päätökseen haetaan tavallisesti muutosta muutoksenhausta hallintoasioissa annetun lain (154/50) mukaisessa järjestyksessä korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Nyt esillä olevissa tapauksissa hallintoasioille säädettyä muutoksenhakutietä ei kuitenkaan voida pitää tarkoituksenmukaisena. Kuluttajansuojalain mukaista markkinoinnin sääntelyä koskevat asiat kuuluvat pääsääntöisesti markkinatuomioistuimen toimivaltaan, joten on perusteltua, että myös lääninhallitusten antamia kuluttajansuojalain mukaisia kieltoja koskevat asiat tulisivat markkinatuomioistuimen ratkaistaviksi. Ehdotuksen mukaan elinkeinonharjoittajan, joka ei hyväksy lääninhallituksen antamaa kieltopäätöstä, olisi saatettava asia 14 päivän kuluessa päätöksestä tiedon saatuaan markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi.

Pelkkä ilmoitus kiellon vastustamisesta ei siten, toisin kuin kuluttaja-asiamiehen antaman kiellon kohdalla, riittäisi kiellon raukeamiseen, vaan elinkeinonharjoittajan olisi itse riitautettava asia markkinatuomioistuimessa uhalla, että kieltö muuten jää pysyväksi. Ehdotettu menettely edellyttää siten elinkeinonharjoittajalta suurempaa aktiivisuutta kuin kuluttaja-asiamiehen antamien kieltojen kohdalla. Tätä voidaan perustella sillä, että lääninhallituksen ratkaistaviksi tarkoitetuissa kieltotapauksissa kysymys olisi suhteellisen selkeistä lain rikkomuksista, joissa asian luonne edellyttää, että valvontaviranomaisella on käytettävissään riittävän tehokas reagointikeino. Mainitut syyt puoltavat myös suhteellisen lyhyttä eli 14 päivän muutoksenhaku-aikaa.

Koska kuluttaja-asiamies toimii jo muutenkin kuluttajansuojalain nojalla markkinatuomioistuimessa vireille tulevista asioista asiaan osallisena viranomaisena, on käytännön syistä

tarkoituksenmukaista, että kuluttaja-asiamies edustaisi valtiota myös silloin, kun lääninhallituksen antamaa kieltoa koskeva asia tulee vireille elinkeinonharjoittajan hakemuksella. Soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden kannalta olisi hyvä, että asiantuntemus tapausten käsittelystä markkinatuomioistuimessa keskittyisi yhdelle valvontaviranomaiselle. Lisäksi markkinatuomioistuimen ja kuluttaja-asiamiehen toimiston läheinen sijainti helpottaisi asioiden hoitoa käytännössä. Lääninhallituksen edustajia voidaan tarpeen mukaan kuulla markkinatuomioistuimessa. Kuluttaja-asiamies myös hakisi lääninhallituksen antaman kiellon tehosteeksi asetetun uhkasakon maksettavaksi, samoin kuin nykyisinkin myös kuluttaja-asiamiehen itsensä asettaman uhkasakon osalta.

3. Esityksen vaikutukset

Hintamerkintäsäännösten nykyiseen valvontaorganisaatioon ei ehdoteta muutoksia. Valvontaviranomaisina toimisivat edelleen kuluttaja-asiamies, kuluttajavirasto ja lääninhallitukset. Tarkoituksena on, että saadessaan laajemat toimintavaltuudet lääninhallitukset myös entistä tehokkaammin puuttuvat hintamerkintäsäännösten rikkomisiin. Tehostuneen valvontatoiminnan henkilöstövaikutukset ovat kuitenkin niin vähäisiä, että ehdotettujen säännösten vuoksi ei ole aiheutta lisätä lääninhallitusten henkilöstömäärää.

Lääninhallitusten tehostunut valvontatoiminta voi myös jonkin verran lisätä markkinatuomioistuimessa käsiteltävien asioiden määrää. Toisaalta lääninhallitusten toimintavaltuuksien laajentamisella voidaan olettaa olevan myös hintamerkintäsäännösten rikkomista ennalta estävä vaikutus. Sen vuoksi on arvioitava, että markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi tulevien hintamerkintäsäännösten valvontaa koskevien asioiden määrä kasvaisi varsin vähän. Ehdotetut muutokset eivät tämän vuoksi merkitsisi tarvetta lisätä myöskään markkinatuomioistuimen eikä kuluttaja-asiamiehen toimiston henkilökuntaa.

4. Asian valmistelu

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti 2 päi-

vänä syyskuuta 1993 työryhmän kuluttaja-asiamiehen toimiston yhteistyössä kuluttajaviraston kanssa asiassa tekemän aloitteen pohjalta. Tämän hintamerkintätyöryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus hintailmoittelusäännösten valvonnan tehostamiseksi lääninhallitusten toimintavaltuuksia laajentamalla. Siinä olivat edustettuina oikeusministeriö, sisäasiainministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö, kuluttaja-asiamiehen toimisto ja kuluttajavirasto. Asian tuntijana on kuultu markkinatuomioistuimen sihteeriä.

Kauppa- ja teollisuusministeriö pyysi hintamerkintätyöryhmän mietinnöstä lausunnot 46 viranomaiselta ja järjestöltä, joista 12 antoi lausuntonsa. Lausunnonantajista myönteisesti esitykseen suhtautuivat viranomais tahot. Sitä vastoin elinkeinoelämän edustajat epäilivät koko lainmuutoksen tarpeellisuutta ja esityksestä poiketen katsoivat, että kuluttaja-asiamiehen tulisi vastata lääninhallituksen kiellopäättöstä koskevan riita-asian vireilletulosta markkinatuomioistuimessa. Myös markkinatuomioistuin tältä osin puolsi nykyisen menettelytavan noudattamista markkinatuomioistuinprosessissa.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Eduskunnan käsiteltävänä on hallituksen esitys alkoholilainsäädännön muuttamisesta (HE 119/94), johon sisältyy myös markkinatuomioistuimesta annetun lain 7 §:n muuttamista koskeva ehdotus. Koska kysymys on tältä osin samaa lainkohtaa tarkoittavasta muutosehdotuksesta kuin nyt esillä olevassa hallituksen esityksessäkin, tämä on otettava huomioon esityksen eduskuntakäsittelyn aikana.

Markkinatuomioistuimesta annetun lain 7 §:ää on viimeksi muutettu 19 päivänä elokuuta 1994 annetulla lailla 766/94. Tämä lainmuutos tulee kuitenkin voimaan vasta 1 päivänä maaliskuuta 1995. Kyseinen muutos on otettu huomioon nyt esillä olevassa hallituksen esityksessä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Kuluttajansuojalaki

Säännökset lääninhallitusten kielto-oikeudesta ehdotetaan sijoitettaviksi kokonaisuudessaan kuluttajansuojalain 2 lukuun lisäpykälänä. Lääninhallitusten oikeus antaa omia kieltoja rajattaisiin koskemaan yksinomaan kuluttajansuojalain 2 luvun 6 §:n nojalla annettujen säännösten ja määräysten rikkomisia. Niitä ovat hintamerkintäasetus, sen nojalla annettu yksiköhintapäätös sekä asuntotietoasetus. Rajaus olisi periaatteessa yhdenmukainen rikosilmoituksen tekemistä ja rikossyytteen käsittelyä koskevien menettelysäännösten kanssa.

Lääninhallituksissa käsiteltävissä asioissa ei asian ratkaisemiseen saisi liittyä ongelmallisia tulkintakysymyksiä, vaan kyseessä tulisi olla selvä säännösten rikkominen. Lääninhallitusten kielto-oikeus rajattaisiin niin, että kysymyksessä olevan menettelyn säännösten vastaisuus on ilmeistä ja säännösten soveltamiskäytäntö tämänkaltaisessa asiassa on vakiintunut. Lääninhallituksilla olisi siten mahdollisuus kiellon antamiseen esimerkiksi tapauksissa, joissa asetuksessa edellytetty hintatieto on jätetty kokonaan ilmoittamatta tai hintamerkintää ei ole sijoitettu tavarán läheisyyteen.

Edellä mainitut lisäkriteerit merkitsevät sitä, että perusteet kiellon antamiselle olisivat tiukemmat kuin rikosilmoituksen tekemisessä. Tiukempien edellytysten asettamista kiellon käytölle puoltavat kuitenkin kiellon suurempi tosiasiallinen vaikuttavuus rikosilmoitukseen verrattuna ja se, ettei rikosilmoituksen tekijä itse tee varsinaista ratkaisua, toisin kuin kiellon antaja.

Esityksen mukaan lääninhallitus voisi asettaa uhkasakon antamansa kiellon tehosteeksi. Uhkasakon määrä kussakin yksittäistapauksessa jää lääninhallituksen harkittavaksi. Uhkasakolain (1113/90) 8 §:n mukaan uhkasakon suuruutta harkittaessa on otettava huomioon palvelvoitteen laatu ja laajuus, velvoitetun maksukyky ja muut asiaan vaikuttavat seikat. Käytännössä uhkasakon määrään hintamerkintäsäännösten rikkomistapauksissa vaikuttaisivat ainakin kiellon perusteena olevan menettelyn laajuus ja toistuneisuus, elinkeinonharjoittajan liikevaihdon suuruus sekä elinkeinonharjoittajan suhtautuminen valvontaviranomaisten

tälle aiemmin antamiin huomautuksiin ja kehoituksiin hintamerkintäasioissa.

Lääninhallituksen määräämään kieltoon liittyvän uhkasakon tuomitsisi maksettavaksi kuluttaja-asiamiehen hakemuksesta markkinatuomioistuimien. Käytännössä uhkasakon hakeminen maksettavaksi etenisi yleensä siten, että kuluttaja-asiamies ryhtyy toimenpiteisiin saatuaan lääninhallitukselta tiedon kiellon rikkomisesta.

Yleisen kuulemisperiaatteen mukaisesti lääninhallituksen olisi ennen kiellon antamista varattava elinkeinonharjoittajalle tilaisuus tulla kuulluksi. Riittävää on, että elinkeinonharjoittajalle varataan tilaisuus esittää mielipiteensä. Tilaisuus tähän voidaan varata eri tiedoksiantotapoja käyttäen. Lääninhallitus voi asettaa elinkeinonharjoittajalle määräjän lausuntoa varten.

Kun lääninhallituksen päätöksellä on elinkeinonharjoittajaa oikeudellisesti sitova merkitys, se on tehtävä kirjallisesti ja annettava tiedoksi asianosaisille. Päätös annettaisiin tiedoksi siinä järjestyksessä kuin tiedoksiannosta hallintoasioissa annetussa laissa (232/66) säädetään. Uhkasakolain 23 §:ssä on säännös uhkasakolla tehostetun kiellon tiedoksiantamisesta. Tarkoituksenmukaisin tiedoksiantotapa lie nee yleensä saantitodistumenettely. Lääninhallitus voi päätöksessään asettaa elinkeinonharjoittajalle määräjän, jonka kuluessa tämän tulee toimeenpanna kieltopäätöksen vaatimat muutokset.

1.2. Markkinatuomioistuimesta annettu laki

6 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, joka koskee kuluttajansuojalain 2 luvun muutosehdotuksessa tarkoitettua asian vireilletuloa markkinatuomioistuimessa. Ehdotettu kuluttajansuojalain 2 luvun 8 a §:n perusteella asianomainen elinkeinonharjoittaja voi saattaa hakemuksella lääninhallituksen antaman päätöksen markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi. Hakemus tulisi tehdä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista lukien. Jos elinkeinonharjoittaja rikkoo lääninhallituksen asettamaa kieltoa, kieltopäätöksen tehosteeksi asetettua uhkasakon tuomitsemista koskevan asian saattaa markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi kuluttaja-asiamies.

7 §. Pykälässä säädetään markkinatuomiois-

tuimelle osoitetun hakemuksen sisällöstä ja niistä asiakirjoista, jotka tulee liittää hakemukseen. Pykälän 1 momentin 1 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi maininta hakemusiakirjassa ilmoitettavista tiedoista niitä ehdotuksen 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tapauksia varten, joissa elinkeinonharjoittaja saattaa lääninhallituksen kieltopäätöksen markkinatuomioistuimen käsiteltäväksi. Pykälän 3 momenttiin esitetään lisättäväksi maininta, että lääninhallituksen päätös samoin kuin todistus tiedoksisaanpäivästä on edellä mainituissa tapauksissa liitettävä hakemukseen.

8 §. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan selvyiden vuoksi lisäystä, jonka mukaan hintamerkintäsäännösten valvontaa koskevassa asiassa asiaan osallinen valvontaviranomainen on kuttaja-asiamies.

1.

Laki

kuluttajansuojalain 2 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun kuluttajansuojalain (38/78) 2 lukuun uusi 8 a § seuraavasti:

8 a §

Lääninhallitus voi määrätä 7 §:ssä tarkoitettua kiellon asiassa, joka koskee kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa annetun asetuksen (9/89), sen nojalla annettujen määräysten tai asuntojen markkinoinnissa annettavista tiedoista annetun asetuksen (847/83) asunnon hinnan ilmoittamista koskevien säännösten vastaista menettelyä, jos kysymyksessä olevan menettelyn säännösten vastaisuus on ilmeistä ja säännösten soveltamiskäytäntö tämänkaltaisessa asiassa on vakiintunut. Lääninhallituksen päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Elinkeinonharjoittaja voi saattaa 1 momentissa tarkoitettua kieltopäätöksen markkinatu-

2. Voimaantulo

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan samanaikaisesti mahdollisimman pian sen jälkeen kun ne on hyväksytty ja vahvistettu, kuitenkin aikaisintaan 1 päivänä maaliskuuta 1995, jolloin tulee voimaan 19 päivänä elokuuta 1994 annettu laki markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta (766/94). Mainitulla lailla muutetaan osittain samaa lainkohtaa, jota nyt esillä olevassa hallituksen esityksessä ehdotetaan edelleen muutettavaksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

mioistuimen käsiteltäväksi neljäntoista päivän kuluessa lääninhallituksen päätöksestä tiedon saatuaan. Muutoin päätös jää pysyväksi.

Lääninhallitus voi asettaa määräämänsä kiellon tehosteeksi uhkasakon. Uhkasakon tuomisee maksettavaksi markkinatuomioistuin.

Ennen kuin lääninhallitus määrää 1 momentissa tarkoitettua kiellon, sen on varattava elinkeinonharjoittajalle tilaisuus tulla kuulluksi.

Määrätessään 1 momentissa tarkoitettua kiellon lääninhallituksen on tehtävä kirjallinen päätös ja huolehdittava sen antamisesta tiedoksi asianosaisille.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

2.

Laki**markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan markkinatuomioistuimesta 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun lain (41/78) 7 § ja 8 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 7 § osittain muutettuna 19 päivänä elokuuta 1994 annetulla lailla (766/94) ja 8 §:n 2 momentti 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1276/90), sekä *lisätään* 6 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 22 päivänä joulukuuta 1978 annetulla lailla (1062/78), uusi 2 momentti seuraavasti:

6 §

Kuluttajansuojalain 2 luvun 8 a §:n nojalla käsiteltävä asia tulee markkinatuomioistuimessa vireille asianomaisen elinkeinonharjoittajan hakemuksella. Lääninhallituksen antaman kiellon tehostamiseksi asetetun uhkasakon tuomitsemista koskeva asia tulee kuitenkin vireille kuluttaja-asiamiehen hakemuksella.

7 §

Hakemusasiakirjassa on ilmoitettava:

1) sen elinkeinonharjoittajan tai muun henkilön nimi, kotipaikka ja postiosoite, johon vaatimus kohdistuu, taikka, milloin kysymys on 6 §:n 2 momentissa tarkoitettusta elinkeinonharjoittajan hakemuksesta, lääninhallituksen päätös, taikka, milloin kysymys on 6 c §:ssä tarkoitettusta luottolaitoksen tekemästä hakemuksesta, rahoitustarkastuksen päätös sekä, milloin kysymys on 6 e §:ssä tarkoitettusta elinkeinonharjoittajan, valmistajan, mainonta- tai myyninedistämistoimen tilaajan tai sen toimeenpanijan taikka näiden palveluksessa olevan hakemuksesta, sosiaali- ja terveysministeriön päätös tai väliaikaista kieltoa koskeva määräys;

2) vaatimus ja sen perusteet; sekä

3) tosiseikat, joihin hakija nojautuu.

Hakijan on allekirjoitettava hakemus.

Edellä 6 §:n 2 momentissa, 6 c tai 6 e §:ssä tarkoitettuun hakemukseen tulee liittää 1 momentin 1 kohdassa mainittu päätös tai määräys alkuperäisenä tai virallisesti oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä todistus päätöksen tiedoksisaantipäivästä.

8 §

Markkinatuomioistuimen istuntoon puheenjohtajan on kutsuttava asiaan osallinen valvontaviranomainen ja muut 1 momentissa tarkoitettut asianosaiset sekä ne muut henkilöt, joita asia välittömästi koskee. Mikäli kysymys on 6 §:n 2 momentissa tarkoitettusta elinkeinonharjoittajan hakemuksesta, asiaan osallinen valvontaviranomainen on kuluttaja-asiamies.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 21 päivänä marraskuuta 1994

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Kauppa- ja teollisuusministeri *Seppo Kääriäinen*

Laki

markkinatuomioistuimesta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan markkinatuomioistuimesta 20 päivänä tammikuuta 1978 annetun lain (41/78) 7 § ja 8 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 7 § osittain muutettuna 19 päivänä elokuuta 1994 annetulla lailla (766/94) ja 8 §:n 2 momentti 28 päivänä joulukuuta 1990 annetussa laissa (1276/90), sekä lisätään 6 §:ään, sellaisena kuin se on muutettuna 22 päivänä joulukuuta 1978 annetulla lailla (1062/78), uusi 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

Kuluttajansuojalain 2 luvun 8 a §:n nojalla käsiteltävä asia tulee markkinatuomioistuimessa vireille asianomaisen elinkeinonharjoittajan hakemuksella. Lääninhallituksen antaman kiellon tehostamiseksi asetetun uhkasakon tuomitsemista koskeva asia tulee kuitenkin vireille kuluttajasiamiiehen hakemuksella.

7 §

(1.3.1995 voimaan tulevan lain 766/94 mukaan)

Hakemusasiakirjassa on ilmoitettava:

1) sen elinkeinonharjoittajan tai muun henkilön nimi, kotipaikka ja postiosoite, johon vaatimus kohdistuu, taikka, milloin kysymys on 6 c §:ssä tarkoitetusta luottolaitoksen tekemästä hakemuksesta, rahoitustarkastuksen päätös sekä, milloin kysymys on 6 e §:ssä tarkoitetusta elinkeinonharjoittajan, valmistajan, mainonta- tai myynninedistämistoimen tilaajan tai sen toimeenpanijan taikka näiden palveluksessa olevan hakemuksesta, sosiaali- ja terveysministeriön päätös tai väliaikaista kieltä koskeva määräys;

2) vaatimus ja sen perusteet; sekä
3) tosiseikat, joihin hakija nojautuu.

Hakijan on allekirjoitettava hakemus.

Edellä 6 c tai 6 e §:ssä tarkoitettuun hakemukseen tulee liittää 1 momentin 1 kohdassa mainittu päätös tai määräys alkuperäisenä tai virallisesti oikeaksitodistettuna jäljennöksenä sekä todistus päätöksen tiedoksisaantipäivästä.

7 §

Hakemusasiakirjassa on ilmoitettava:

1) sen elinkeinonharjoittajan tai muun henkilön nimi, kotipaikka ja postiosoite, johon vaatimus kohdistuu, taikka, milloin kysymys on 6 §:n 2 momentissa tarkoitetusta elinkeinonharjoittajan hakemuksesta, lääninhallituksen päätös, taikka, milloin kysymys on 6 c §:ssä tarkoitetusta luottolaitoksen tekemästä hakemuksesta, rahoitustarkastuksen päätös sekä, milloin kysymys on 6 e §:ssä tarkoitetusta elinkeinonharjoittajan, valmistajan, mainonta- tai myynninedistämistoimen tilaajan tai sen toimeenpanijan taikka näiden palveluksessa olevan hakemuksesta, sosiaali- ja terveysministeriön päätös tai väliaikaista kieltä koskeva määräys;

2) vaatimus ja sen perusteet; sekä

3) tosiseikat, joihin hakija nojautuu.

Hakijan on allekirjoitettava hakemus.

Edellä 6 §:n 2 momentissa, 6 c tai 6 e §:ssä tarkoitettuun hakemukseen tulee liittää 1 momentin 1 kohdassa mainittu päätös tai määräys alkuperäisenä tai virallisesti oikeaksi todistettuna jäljennöksenä sekä todistus päätöksen tiedoksisaantipäivästä.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

Markkinatuomioistuimen istuntoon puheenjohtajan on kutsuttava asiaan osallinen valvontaviranomainen ja muut 1 momentissa tarkoitettut asianosaiset sekä ne muut henkilöt, joita asia välittömästi koskee.

Markkinatuomioistuimen istuntoon puheenjohtajan on kutsuttava asiaan osallinen valvontaviranomainen ja muut 1 momentissa tarkoitettut asianosaiset sekä ne muut henkilöt, joita asia välittömästi koskee. Mikäli kysymys on 6 §:n 2 momentissa tarkoitettusta elinkeinonharjoittajan hakemuksesta, asiaan osallinen valvontaviranomainen on kuluttaja-asiamies.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 199 .
